

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea : Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Vălcu.**

Sumarul:

„Modificarea conversiunii”. — La o cotitură a economiei românești ✓ Cuvântul Regelui. — Băncile noastre.

„Modificarea conversiunii”.

Presa ne aduce azi textul „definitiv” al proiectului de lege pentru modificarea conversiunii, așa cum a ieșit din dezbaterile îndelungate ale comisiilor Corpurilor legiuitoare. Pornind de la mecanismul aparatului nostru parlamentar, putem fi siguri că în ședința publică proiectul nu va mai suferi modificări esențiale și soarta conversiunii va fi aceea arătată de textul acestui proiect.

Se pune acum întrebarea: *Corespunde oare noua reglementare a conversiunii așteptărilor acelor, cari au luptat cu atâta dârzenie împotriva legii Argetoianu? Și în special: satisface noua conversiune exigențele creditului public și interesele superioare ale statului nostru.*

Putem anticipa răspunsul că: *Noua reglementare nu numai că nu prezintă o ameliorare din punctul de vedere al creditului și din punctul de vedere al intereselor economice și financiare ale țării, dar — față de legea Argetoianu — constituie chiar o agravare a situației.*

Putem face constatarea că din lupta formidabilă, în care au fost angajate două forțe: politică și economică, aceasta din urmă a ieșit învinsă. Este același refren, care revine necontenit în frământările naționale și internaționale de după război: *supremația factorului politic față de cel economic.*

Pentru a evidenția această afirmațiune, vom sintetiza efectele probabile ale recente legiuiri în câteva aprecieri sumare:

1. Prin suspendarea legii Argetoianu și prelungirea moratorului actual agricol *se prelungeste încă cu un an și jumătate o stare de nesiguranță generală, care este menită să atrofieze și mai mult creditul. Să nu se uite că moratoriul agricol durează deja de un an de zile agravat prin o adevărată stare de ex-lex, o stare în care puterea legilor este înlocuită cu bunul plac. Ori creditul nu poate prospera decât în împrejurări de stabilitate și siguranță, într-o atmosferă în care sentimentul de securitate și legalitate este stăpânitor. Impresia pe care textul proiectului o produce asupra electorului este aceea, că legiuitorul vrea să adauge un nou avantaj la acele cuprinse în legea Argetoianu: un nou răgaz de 18 luni pe lângă cei 30 ani din legea în vigoare. Din reglementarea detaliată a modalității de judecarea cererilor de asanare rezultă o altă impresie, că după trecerea termenului de 18 luni, va veni conversiunea așa cum o reglementează legea Argetoianu, cu toate consecințele de creanțe și drepturi câștigate. Sabta lui Damocle va continua deci să atârne asupra fragilului edificiu a creditului.*

Cel care a asistat cu atențiune la titanicul duel dintre factorii financiari (reprezentanții finanței străine, Institutul nostru de emisiune și Institutul de credit), cari reprezentau interesele economice ale țării, și între puterea politică ieșită din votul universal, acela își va putea da ușor seama că o reglementare a

„conversiunii“ în sensul dorit de creditul public și privat nu va fi cu puțință în actuala organizație politică a statului nostru.

În realitate nici un partid politic serios (afară de cel conservator al dlui Grigore Filipescu) nu a cutezat să apere pe față interesele economice și financiare, fiecare temându-și popularitatea.

Iar dacă legea Argetoianu totuși va fi pusă în aplicare după 18 luni, nu era oare mai bine să se fi procedat la aplicarea ei acum, accelerând lichidarea unei epoci de provizorat?!

Pentru întremarea creditului plâpând nu suspendarea legii Argetoianu ne trebuia ci abrogarea ei totală și întornarea rigoarei legii pentru plata dobânzilor în întârziere. Un moratoriu de un an era suficient pentru menajarea debitorilor (alegătorilor!) și constrângerea la plata dobânzilor de pildă de 4% după întreg capitalul putea contribui la popularea ghișeelor bancare și la redresarea sentimentului de încredere. Dar în loc de o operație radicală ni s'a j servit o simplă compresă....

Suspendarea legii conversiunii și frământările fără sfârșit în lagărul politic denotă o totală lipsă de curaj la factorul legiuitor, ceea ce contribuie în măsură largă la încurajarea debitorilor de rea credință și concomitent la desperarea creditorilor.

2. Dispozițiunile din proiect care au menirea să împace exigențele creditului sunt în realitate numai praf în ochii creditorilor. Ce înviorare economică poate într'adevăr să producă o dobândă de 2% după capitalul împrumutat, socotite și acestea numai dela punerea în aplicare a legii de modificare?! Acestea 2% nu sunt suficiente nici pentru cheltuelile de regie ale institutelor de credit cu portofoliul agricol. Și ce se face cu dobânzile scadente până astăzi?

Pe lângă această ridicolă limitare a dobânzilor, urmărirea lor este asemenea limitată la veniturile și mobilele agricultorilor. Or mișcătoarele sunt apărate și de legea de execuțiune, iar recolta este rezervată în primul loc pentru plata impozitelor, pentru însămânțare și traiul debitorilor.

3. În programul de guvernământ al partidului dela putere se cuprindea o promisiune categorică și precisă că conversiunea va fi limitată la micii economi cu avere sub 10 hectare (20 jugăre). Din proiect rezultă însă că și debitorii cu mai mult de 10 hectare vor fi asanați. Faptul că nu se precizează condițiunile în care vor fi asanați este iarăși de natură să adâncească situația haotică și deci să anchilozeze și mai mult creditul.

4. O datorie imperativă a actualilor cârmuitori era să suprime din legea Argetoianu fără nici o cruțare toate acele dispozițiuni, cari au fost combătute de dânșii în opoziție și arătate ca fiind niște meschine favoruri personale furisate prin contrabandă în textul legii. De exemplu art. 52 cu dispozițiunea anulării licitațiilor ținute înainte de 18 Decembrie 1931 în vederea conversiunii. Am mai așteptat apoi ca toate acele dispozițiuni cari constituie confiscări de drepturi câștigate și violări de norme elementare de drept (prioritatea de rang serial, autoritatea lucrului judecat, obligațiunea giranților solidari etc.) să fie abrogate chiar și în sistemul suspendării pe 18 luni a efectelor legii. Aceste dispozițiuni nejuridice și anarhice au contribuit în cea mai mare măsură la agravarea crizei de încredere. O reabilitare a ordinii legale era prin urmare așteptată de toată lumea.

5. Nici celelalte dispozițiuni restrictive nu sunt serioase și în măsură să aducă o reală satisfacție creditului ultragiāt.

6. Este oare situația băncilor ameliorată în urma nouilor reglementări? Credem că *situația de fapt a băncilor se va agrava și ea cu toată rectificarea situației de drept*. Întremarea băncilor a reclamat o urgentă înfăptuire a normelor care reglementează recuperarea banilor împrumutați, care ar fi adus o înviorare în circulația banului și de pe urma acestei înviorări se putea aștepta și înviorarea sentimentului de încredere. Reglementarea restituirii depunerilor așa cum o face proiectul, nu necesita suspendarea legii Argetoianu și discuțiuni fără sfârșit. Apoi după care norme va judeca Banca Națională cererile băncilor? Și după care criterii legale se va orienta Tribunalul în caz de apel?!

Această chestiune are cu mult mai mare importanță pentru soarta băncilor și a creditului în genere, decât aceea manifestată de autorii proiectului prin această superficială reglementare.

Criza economică și financiară se va agrava și mai mult în urma acestei legi de „modificare“, se va înrăutății și criza de încredere și repercursiunile asupra băncilor vor fi mult mai fatale decât posibilitatea de a replăti numai „o anumită parte“ a depunerilor, după aprecierea Institutului de emisiune. Și cine ne asigură că aceasta apreciere nu va fi și ea influențată de factorul politic!?

* * *

Am indicat numai câteva dispozițiuni principale din proiect, rămânând ca examinarea detaliată să o facem după ce vom avea legea votată și promulgată. Dar cred că și din aceste câteva spicuri reiese că noua reglementare este sub toate așteptările.

Problema ce se pune acum pentru institutele de credit este aceasta: Să se declare mulțumite cu succesul mai mult decât efemer ce au obținut? sau să continue lupta mai departe până la biruința definitivă și integrală?

Fînd unul dintre aceia cari au preconizat dela început o atitudine intransigentă și neșovăitoare, nu pot decât să insist și acum pentru *continuarea luptei până la capăt*.

Este de reținut faptul necontestat că în gigantica luptă pentru apărarea creditului și a intereselor superioare economice și financiare ale țării noastre împotriva tendințelor demagogice și destructive ale factorilor politici partea leului au avut-o institutele noastre de credit. Apărând interesele lor au apărat și principiile fundamentale de drept pe care se întemeiază structura statului modern.

Se impune prin urmare ca o datorie elementară ca în fruntea luptei să rămână tot institutele de credit.

Este cert că politica de tămâiere a debitorilor va da greș mai curînd sau mai târziu (între timp experimentările demagogice vor reclama jertfe enorme!) și atunci institutele de credit în frunte cu Institutul nostru de emisiune își vor putea

reclama pe seama lor cu tot dreptul meritul de a fi salvat fără dela dezastru.

Atitudinea hotărâtă a grupului Dr. Vlad, Dr. Bontescu, Dr. Borcea etc. afirmată în recentele frământări, dovedește că institutele în nizuințele lor nu sunt singure și punctul lor de vedere câștigă teren chiar și în lumea politică.

Strângerea rîndurilor, front comun și solidar, finută demnă și hotărâtă: iată care este datoria băncilor!

Problema datoriilor nu este încă rezolvată și orice neglijență din partea băncilor în apărarea dârzą a pozițiilor câștigate ar încuraja și întări tabăra conversioniștilor interesați.

Organizarea acestei lupte revine fără îndoială tot „Solidarității“. Și orice îndemn de ori și unde va veni, și orice părere curajos exprimată, și orice sprijin desinteresat trebuie să fie bine venit!

Cluj, 27 Septembrie 1932.

Dr. IOACHIM TOLCIU.

La o cotitură a economiei românești?

Ziarele în mod fugar, iar reviste de specialitate bazate pe o înșirare de date statistice, aduc vestea îmbucurătoare că de câtăva vreme se observă o ameliorare în mersul crizei și deci acesta ar fi trecut de punctul culminant al evoluției sale, ajungând la partea descendentă a traiectului său. Cum afirmațiunile se repetă de un timp încoace, înclinăm și noi a crede că și criza ca și orice alt fenomen economico-social, trebuia să ia odată un sfârșit. Cu acestea vom remarca descurajarea profundă ce lovise pe mulți slabi de înger, dela apariția crizei și cari nu încetau să propovăduiască sfârșitul și răsturnarea organizației actuale a economiei mondiale. E adevărat însă că criza actuală — chiar în cazul când ar lua acum sfârșit — a fost de durată neobișnuit de lungă. Dacă evoluția ei s'a făcut în timp de cinci ani de zile, căci în 1927 se pot socoti înce-

puturile sale, apoi de sigur că și linia de descendență va fi de o durată relativ lungă, încât în ce ne privește și dacă fenomenul se va confirma cu adevărat, nu putem sconta pe o reîntoarcere a normalului decât după cel puțin doi ani de zile. Durata crizei se va prelungi la noi, pentru că elementele conducătoare n'au voit să-i recunoască existența. S'a tot continuat a se cânta mereu pe gama statului jărănesc și mai cu seamă s'au scontat cu prea mare optimism urmările stabilizării. Aceste ambe evenimente fals-urmărite și răstălmăcite, concluziile și urmările au urmat tot false și ilogice, precum și natural era să se întâmple.

În privința statului jărănesc afirmațiunea a fost o simplă marotă. Până în 1927 trecuseră tot cinci ani dela cele mai importante evenimente în istoria vieții noastre agricole, fără ca cineva să le fi fixat la însemnătatea ce li se cuvenia. S'a continuat pe temă demagogică. Și astfel agricultura pulverizată ca proprietate și inițiativă sistematică a ajuns în situația lamentabilă de a cere azi conversiunea, sau așa cum cred agricultorii înșiși: iertarea datoriilor.

Toată această perioadă când ne închipuam că lucrurile vor merge automat ca și înainte de războiu, celelalte țări au folosit-o lucrând pe toate cărările pentru intensificarea producției. Agricultura americană și rusească ajunseră la metode de producție și desfacere mult superioare celor cunoscute la noi, așa că pe când am făcut cunoștință cu ele, ne-am frecat ochii uitându-ne în jur ca un mort care înviase. Orice s'ar fi făcut atunci era de prisos: prețurile cerealelor începuseră să scadă vertiginos, iar pe când celelalte țări mai puteau compensa diferența de venit național prin productivitate, la noi a fost o ru-moare la descoperirea dezastrului. Încercările făcute de atunci încoace de a stăvili evenimentele, au fost lipsite de eficacitate. Producțiunea agricolă spre deosebire de celelalte feluri de producțiune, posedă un dezavantaj de neînlăturat: posibilități limitate de desfacere. Într'adevăr, „un om poate posedea schimbându-le unul după altul 3—4 automobile de mărci diferite sau aparate de radio; el poate, dacă ține la eleganța vestimentară să schimbe 2—3 costume

de hârtie pe săptămână, însă va admite cu greutate să consume două pâini pe zi, când una îi e de ajuns. Consumațiunea de cereale și de alimente în genere, lovindu-se de un fenomen de ordin strict fiziologic se dovedește a fi dominată mai mult decât legea produselor industriale, de legea saturației, ea fiind inextensibilă“.)

Mai mult decât atât, se pare chiar că consumația de grâu, nu ține nici măcar pas cu creșterea populației.) Astfel comparând două perioade între ele: 1909—1913 și 1925—1928, consumația de grâu a scăzut în a doua cu 4.1% pe cap de locuitor, deși trebuia să crească corespunzător cu un spor de populație de 10%. În aceleași perioade însă suprafața cultivată cu grâu a crescut dela 109.382.000 ha (1909—1913), la 125.564.000 ha. (1919). Această sporire de suprafață cultivată cu grâu, s'a făcut însă în detrimentul Europei care n'a înregistrat nici un spor. În aceste condițiuni când Pool-ul american și colectivitățile agricole ale Rusiei sovietice au aruncat pe piață enormele cantități de cereale, nimic nu mai putea opri deruta. Acest fapt combinat cu neglijența noastră condamabilă în a respecta standardul pieșelor streine, au constituit două elemente cari au stigmatizat definitiv agricultura românească.

Tot așa de dezastruoasă a fost și teoria, că stabilizarea ne va îmbogăți. Și era natural să se întâmple astfel, căci stabilizarea impunea prin ea însași o perioadă de o nouă acomodare financiară, care pleca dela revenirea valorii banului. Fenomenul n'a fost de altfel unic în țara românească. El s'a petrecut în toate țările, cari au făcut stabilizare; în unele dintre ele cu efecte mai dezastruoase, încât a fost nevoie de o restabilizare.

Dar noi nu numai, că n'am dat importanță fenomenului, ci am continuat ca și până atunci, în credința unei invazii de capital străin. Sub această credință obsedantă, am întocmit apoi bugetul sta-

1) Vezi „Analele băncilor“ Nr. 5—6 pe Mai—Iunie 1932, articolul: „Politica statului față de consumațiune“ de Prof. univ. Dr. G. Strat.

2) Vezi „Buletinul soc. politehnice“, anul 45 din 12 Decembrie 1931, articolul: „Rationalizarea și raporturile sale cu tehnicienii români“, de ing. P. P. Dulfu.

tului pe 1929 și 1930, pentruca la sfârșitul exercițiilor bugetare respective să ne găsim în fața unor deficite înspăimântătoare. Au urmat apoi acele măsuri de reducere a salariilor, de comprimare a cheltuielilor și, deci, de restrângere a puterii de consumațiune a țării, cari par să adâncească tot mai mult răul.

Iar acum în țările transoceanice se observă o revenire. Criza este pe punctul de a-și începe agonia. Concluziunea se bazează pe o serie de date, cari sunt privite ca documente foarte prețioase. Astfel, nu numai în America, dar chiar și în Franța speculațiunile „à hausse“ la burse, se resimt într'o proporție care inspiră optimism. Lumea a început să negocieze titluri și valori, cari până acum nu prea aveau căutare. Febrilitatea și aviditatea de cumpărare a titlurilor și acțiunilor la bursă, însemnează revenirea încrederii în instituțiunile vieții capitaliste, care s'a dovedit a nu fi așa de ușor supusă distrugerii, precum credeau s'o condamne diferiți doctrinari de extrema stângă.

Dar nu numai acest element al speculațiunilor abundente la bursă dă motivul unei reveniri a crizei, ci și încă unul de o deosebită importanță, anume: fermitatea prețurilor materiilor prime și chiar urcarea acestora într'o proporție oarecare.¹⁾ Astfel bumbacul care la începutul lunii lunie avea un preț de cincizeci cenți, s'a suit până la sfârșitul lunii August la 9¹/₄ cenți, ceea ce însemnează o urcare de aproape 90%. Tendințe de urcare la prețuri au dovedit și metalele: cuprul, zincul, plumbul, etc, toate au arătat în ultimul timp cel puțin o stabilizare fermă a prețurilor. În fine se mai observă acest fapt, urcarea sau cel puțin fermitatea prețurilor, la petrol, oțel, etc.

Astfel stând lucrurile se pare, că țările industriale sunt îndrituite să privească cu optimism în viitor.

În momentul însă, când țările industriale par să aibă parte de intrarea într'o perioadă optimistă, statisticile nu ne spun acelaș lucru despre țările cu economie agrară. Prețul grâului dacă și tinde spre o stabilizare oarecare, nu învederează

vre-o urcare, într'ucât depozitele de rezervă sunt încă într'un surplus disproporționat față de consumațiune. Așa de exemplu, excedentele de cereale ale țărilor agricole însumează 120,5 milioane quarteri, iar necesitățile țărilor importatoare se ridică abia la 88 milioane quarteri.) De aceea se poate spune, că o urcare a prețului grâului chiar fiind fapt împlinit, nu este încă justificată?

Viitorul apare deci neclar deocamdată pentru țările agrare, ceea ce pe noi ne atinge în deosebi. Dar nu numai atât. Deși ne considerăm fără agrară în adevăratul înțeles al cuvântului, se pare că au intervenit fapte, cari dovedesc că renumita noastră capacitate agricolă, e de parte de a se mai putea adevăra. Căci dacă conferința dela Stresa a repus mereu pe tapet tarifele preferențiale pentru exportul statelor agrare, factori importanți ai vieții noastre economice se declară sceptici cu privire la rezultatele ce vor da în ce ne privește, aceste tarife preferențiale. În plus, unele manifestații de dată recentă ale factorilor importanți din economia noastră agrară, lasă să se întrevadă că pe agricultură nu ne mai putem baza. În această direcție vom remarcă memoriul colectiv făcut de Centrala sindicatelor agricole, Uniunea generală a sindicatelor viticole și Liga agrară care tinde să arate că în privința politicii comerciale a României, tarifele preferențiale trebuiesc extinse pentru a avea eficacitatea cuvenită și asupra vinului, legumelor, fructelor și vitelor românești. Într'adevăr zice memoriul menționat, reforma agrară a avut repercursiuni însemnate nu numai asupra cantității producției agricole, cât mai cu seamă a determinat o schimbare în felul cerealelor cultivate. Căci de unde înainte de războiu principalul articol românesc la export era grâul și abia pe urmă veneau plantele furagere ca: ovăzul, orzul, porumbul, etc. azi grâul nu mai formează articol de export, el însumând în această calitate doar o cantitate de 20.000 vagoane în anii buni, pe când plantele furagere însumează la export o cantitate de cca. 150.000 vagoane. Străinătatea importă produse furagere însă,

¹⁾ Vezi ziarul „Curentul“ cu data de 17 Septembrie 1932, articolul: „Fermitatea pieței mondiale a materiilor prime“.

²⁾ Vezi Detto din 16 Septembrie 1932, articolul: „Recolta mondială de grâu“.

pentru a le folosi ca materie brută pentru alimentarea unei întregi industrii a cărnii. În felul acesta se întâmplă acelaș proces cu produsele agricole brute românești care se întâmplă și cu produsele brute industriale: Străinătatea ni le vinde sub formă prelucrată. Așa stând lucrurile, memoriul în chestiune propune ca politica comercială a țării noastre să fie astfel dirijată încât într'un viitor apropiat, noi înșine să venim în situațiunea de a putea exporta carne; să punem astfel baza unei industrii a cărnii de vită, valorificându-ne astfel mult mai bine plantele furagere.

Acesta este drumul ce se propune a fi urmat de comerțul românesc. Pentru că acelaș memoriu constată că cerealele noastre vor fi tot mai mult concurate de țările transoceanice, iar acestei concurențe noi nu-i vom mai putea face față multă vreme de acum înainte. Numai industrializarea creșterii vitelor prin folosirea plantelor furagere ca material brut, ne mai poate asigura o posibilitate de viață comercială.

Iată deci o propunere de industrializare a produselor românești, venită direct dela reprezentanții agriculturii. Acest fapt însemnează o revoluție întreagă a economiei noastre, însemnează că trebuie s'o rupem vrând nevrând cu agrarismul. Era timpul să ajungem la această convingere și mai bine mai târziu decât nici odată. Fiindcă s'a demonstrat în diferite rânduri superioritatea vieții industriale pentru o țară. Insuși dl Răducanu constată că o țară agrară este totdeauna selavă unei țări industriale.¹⁾

Propunerea făcută întrunește însă și din alt punct de vedere un element de drum sănătos. Industria noastră nu va mai pleca dela fabricate cari întrunesc în alte țări experiențe seculare ci își va găsi mănecarea dela aceea ce este propriu al nostru. Iar produsele ei se vor bucura de renumele fabricatelor românești originale dela început și până la sfârșit. În fine, cu industria sănătoasă și legată de noi, se vor perfecționa și ce-

lelalte forme al vieții economice: comerțul de detaliu, comerțul de bancă, transporturile, etc. Căci o industrie nouă întemeiată, însemnează investiții noi deci plasament de capital, apoi construcții noi deci plasament de material și câmp nou de muncă, deci plasament de personal. În această situație putem spune cu drept cuvânt în primul rând că găsim la o cotitură a economiei românești dar ei că această cotitură este pentru noi cea mai sănătoasă formă de viață economică.

179 GH. BRÂNDUS.

Cuvântul Regelui.

Suveranul a accentuat, că ea (conversiunea), trebuie să fie justă, echitabilă și morală. („Universul“ Nr. 248/932).

Regele, capul Țării, este așa cum trebuie să fie: Părintele bun și înțelept al întregii populații, scutul și pavăza justiției, echității și moralității. Nu ne-am îndoit, că Regele nostru este bun și cuminte, dorește prosperarea întregii populații între marginile posibilității, bazată pe moralitate și dreptate. Nici nu se poate altfel: În statele, în cari moralitatea și dreptatea au fost înlocuite prin vicii și volnțele, temelii tronurilor s'a surpat!

Nu ne-am îndoit dar totuși în sufletele noastre de umili cetățeni, cari n'am avut fericirea de a cunoaște prin intuițiune proprie și directă însușirile Maiestății Sale, — în sufletele noastre începuse să se contureze un punct palid: Se poate, ca Regele, care nu este al unei clase sociale, ci al Țării, să dorească raptul avutului unei părți a populației în favorul altei părți? Se poate, ca privirea obliăduitoare a Regelui să fie ațintită numai asupra unei părți a populației, poate nu cea mai de bizuală, pe când altă parte, sigur, mai cu durere față de ordinea publică, și față de soliditatea Tronului, să fie cu totul desconsiderată? Ierte-mi se sinceritatea, dar în inimile noastre începuse să se plămădească un fel de nedumerire, care trebuia limpezită. Să nu se treacă cu vederea că legile, oricât ar fi de drastice nu pot opri sau desrădăcina atari velleități din adâncul sufletului omenesc. Și e bine, nespun de bine, ca sufletele cetățenilor să se contopească cu sufletul Domnitorului!

Adevărat că ne dăm seama că aceste velleități au fost stărnite în noi de jocul trivial al

¹⁾ Vezi revista „Observatorul social-economic“ Nr. 1—2 din 1932, articolul: „Sud-estul european în cadrul economiei mondiale“ de I. Rădleanu.

guvernului Iorga-Argetoianu cu „Regele plugarilor etc.“ Chiar lipsite de adevăr nu sunt aceste trivialități. Căci dacă populația, 80% e plugărească, Regele e mai mult al plugarilor. Decât Argetoianu tutti quanti au voit în numele „Regelui plugarilor“ să favorizeze o parte a plugărimii, răpind avutul unor *plugari* și predându-l altor *plugari*, ceea ce nu poate fi în armonie cu voința Regelui tuturor *plugarilor*. Plugarii sunt cei datori, dar tot plugarii sunt cei ce prin hărnicia lor nu numai că nu sunt datori, ci au și o agoniseală gata în bani, împrumutați altor plugari direct sau prin mijlocirea băncilor. Și Regele plugarilor ocrotește pe toți plugarii, nu cum ureau cîntecul stiretic de „Regele plugarilor“.

Va să zică acum o știm: și Maiestatea Sa a avut nedumeriri. Dorește o conversiune justă, echitabilă și morală. Ne identificăm cu cuvintele regești și le aprobăm. Și remarcăm pentru legiuitorii de ieri și de azi, că Regele dorește ceea ce dorim și noi. Dăm câteva probe, că ceea ce legiuitorii de ieri au decretat prin lege nu e just dar mai ales nu e moral.

De când cu conversiunea, cărciumile sunt ca nealțădată pline cu convertiți, cari consumând alcool mai mult sau mai puțin rafinat, o duc într'un chef mai mult sau mai puțin costisitor. E moral?

Cunosc pe prietenul P. care trăind până acum în localitatea A avea aici casă și pământ. Venind în localitatea B a vândut imobilele din localitatea A; ca să cumpere altele în localitatea B. până să se ivească ocazie de târg, a împrumutat altora banii, cari și-au zidit case sau i-au cheltuit în orgii. Acum prietenul n'are nici casă, locuiește cu chirie, nici bani. E aproape cerșitor. — E just și moral?

Un plugar a vândut o păreche de boi cu 16.000 Lei. Cu banii s'a dus în cărciumă, de unde n'a eșit 2 zile, în cari a tot consumat alcool pentru o parte de bani, iar alta i-au furat-o fiind el beat. Cum îi stătea plugul în lipsa boilor, a împrumutat 10.000 Lei cu care a cumpărat alți boi mai mici. A replătit până la conversiune 5000. Acum nu mai plătește. E moral?

Un funcționar de stat cu frumoasă titulatură și cu avere de câteva milioane, sterpelise acum sunt 8 ani, vr'o 30.000 din banii publici. Într'o bună zi a apărut în localitate un controlor-inspector.

Funcționarul spre a nu ajunge în fundul pușcăriei, împrumută în grabă dela un subaltern banii pe timp de 2 săptămâni, îi pune la loc și e salvat. În decurs de 8 ani de zile tot amână... cinstitul funcționar pe împrumutător, că „doar asta e datorie de onoare, sigur o achită“. Sosind conversiunea, funcționarul cu titulatură, cu leafă frumoasă dela stat, cu avere de mai multe milioane, are tupeul de a aviza pe împrumutător, că a intrat în conversiune!...

Un avocat cu venite grase, dar nu chiar imaculate, fiind tras la răspundere de parchet și fiind amenințat de rigoarea legii, împrumută dela o bancă vre-o 60.000 spre a-și aranja afacerile încurcate. Ajungându-l conversiunea și având oarecare pământ declară, că nu mai plătește!

Dar la ce înșirarea tuturor convertiților în mod imoral și pe nedrept. Ar însemna să scriem volume formidabile, pentru care se cere timp, spese și — nervi de oțel. — Afirmăm pentru cei ce ureau să înțeleagă, fără teama de a fi greșit că 90% din cei oblațuiți de nefasta conversiune, moralicește nu au titlu de a beneficia de ea. Numai 10% ar merita de drept, o oarecare indulgență a modului de a suporta sarcinile, pe cari și le-au luat voluntar și din crudă necesitate.

Să nu se uite apoi, că având omenimea pe acest pământ menirea de a-și agonisi pâinea în sudoarea feții sale, nimenea în lume nu poate schimba aceasta menire! Cu cât lupta pentru existență a fost mai dârză, cu atât omenirea a progresat mai mult. Statul chiar având puțința să o facă, ceea ce nu e dat, — în interesul său bine priceput, nu poate, nu-i este permis a pune pe cetățenii săi, sănătoși la corp și la minte, în situația de a aștepta să le cadă rodul pământului deagata în gură. Să stabilească și să mențină ordinea în societate, să înfăptuiască mijloacele, cari luminează mintea și protejează avutul, sănătatea, infirmitatea cetățenilor, să le dea prilej de muncă rentabilă, asta socotim că ar fi datorința Statului. Nu să vâre zizanie și râvnă imorală în singuraticile păături sociale.

După augustul cuvânt al Regelui, *guvernul, parlamentul Țării să aibă grija, ca conversiunea să fie justă, echitabilă și morală!!!*

L. VRACIU.

„Băncile noastre“.

— „Spre noi orientări“. —

La finele săptămânii trecute ziarul „Patria“ Cluj, a publicat sub titlul de mai sus și sub semnătura P. Suciului un articol, peste care ne este cu neputință să trecem cu tăcerea.

Se atribuie, de unii, paternitatea acelui articol, dlui P. Suciului, director de liceu în Turda, cunoscut ca un bărbat serios și cu legături cu viața noastră publică în trecut și în prezent.

Refuzăm să credem și să admitem, că dl director Suciul este autorul articolului, ce ne preocupă. Ci după constatările, ce se fac și după felul, fundamental eronat, cum este apreciată activitatea băncilor noastre, trebuie să presupunem că autorul este un tânăr, homonim al dlui Suciul, neformat încă și neorientat asupra rolului, importanței și menirii băncilor noastre, în trecut, ea și în prezent. Căci repetă papagalicește și generalizează, deplasat, toate acuzele, ce o anumită presă aduce neîncetat unui anumit partid politic, pentru instituțiile sale bancare și industriale, ce a creat și ce stăpânește.

Un cunoscător al trecutului băncilor noastre, cum îl știm pe dl Dir. P. Suciul, nu poate afirma, de exemplu, fără a se face deadreptul ridicol, următoarele, despre băncile noastre :

„Bancarismul n'a avut aproape niciodată tendințe de culturalizare și de protejare a maselor. Răsărit din speculă, a trăit și domnit prin ea. A creiat, în țara noastră, neotobăgie modernă. Era acesta un nou sclavaj, în care locul domnilor feudali era ocupat de domnii bancari. Fără intervenția crizei, întreagă pătura noastră rurală ar fi fost deposedată de proprietatea agrară. Băncile ar fi creat o mare clasă latifundiară. Ar fi fost o tragică revenire la feudalismul medieval“.

Qare pătura țărănească din Ardeal nu cu ajutorul băncilor noastre s'a împroprietărit, s'a ridicat materialicește și și-a înmulțit proprietatea imobilă și mobilă, în ultimii 60 de ani, ajungând în aceasta privință chiar la o superioritate față de țărântimea din alte părți ale țării?

Dar școalele noastre românești de toate gradele și slujitorii lor, asemenea bisericile noastre, aceste două păstrătoare a ființei noastre etnice, nu s'au bucurat totdeauna și în deosebi în vremea opresiunii maghiare de cel mai larg sprijin material din partea băncilor noastre? „Astra“ cine a sprijinit-o în toate formele?

Și nu băncile au creat în diferite orașe „Mese pentru studenții săraci“ și au acordat

numeroase ajutoare și burse pentru formarea și întărirea clasei noastre de intelectuali?

Sunt toate acestea rezultate negative ale activității „bancarismului“ nostru?

Faptul, că în timpurile, ce au urmat războiului unele instituțiuni bancare au deviat dela linia lor de conduită și dela activitatea lor din trecut, nu îndreptățește pe nimeni să le stigmatizeze pe toate drept instituții de speculă.

Războiul n'a trecut nici pela noi fără a lăsa urme, vane, ce trebuie lecuite și acum după aproape două decenii.

Instituțiile bancare continuă a fi o necesitate și în țara noastră, ca pretutindenea în lumea aceasta. Fără credit nu există viața economică.

Nu înlocuirea lor prin nu știm ce instituții democratice noul ori un regim mixt etatist-individual (receptă bolșevichiană și loc de plasare a tuturor favoriților politici), ne trebuie. Ci întărirea băncilor existente solide cu control sever a activității lor, abrogarea legilor nefirești, cari nimicesc creditul și țara.

In depozit:

Plombagină „Pelican“ Nr. 1010, 100 file	Lei 120—
Plombagină „Pelican“ Nr. 1015, 100 file	„ 180—
Hârtie pentru mașină subțire, 1000 coale	„ 310—
Hârtie pentru mașină mată, 100 coale	„ 350—
Hârtie pentru copii (Durchschlag) 1000 file	„ 180—
Pantilei pt. mașină, „Pelican“ toate mărimile, bucata	„ 75—
Cerneală „Pelican“ Nr. 4001, 1 kgr.	„ 90—
Tuș pt. tușier „Pelican“ Nr. 5 G., 1 sticlă	„ 14—
„Pelicanol“ în sticlă, 1 sticlă	„ 50—
Ceară roșie „Pelican“ Nr. 13/8, 1 buc.	„ 14—

L. Șaineanu: Dicționar Uni- versal ed. 6-a	Lei 280—
Reguli Ortografice 1932	„ 20—
Gh. Vasilescu: Calculator de dobânzi	„ 100—

Tipografia — Compactoria — Librăria

DACIA TRAIANĂ

Telef. inter. 168. SIBIU, Piața Unirii 7. Telef. inter. 168